

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

นับแต่ที่ประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการตามมาเป็นอย่างมาก เห็นได้จากข้อมูลภายในของบริษัทขาดความน่าเชื่อถือ การทำงานขาดการควบคุมภายในที่ดี จึงเป็นผลทำให้แนวคิดเกี่ยวกับบรรษัทภิบาลได้รับความสนใจ โดยนับจากที่รัฐบาลได้จัดให้มีการประชุมเพื่อจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาตลาดทุนไทยขึ้น จากการประชุมในครั้งนั้นผู้แทนจากภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์หลายประการและมาตรการสำคัญคือ การสร้างบรรษัทภิบาลในตลาดทุน โดยประกาศอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2545 เป็นปีเริ่มต้นแห่งการรณรงค์การมีบรรษัทภิบาลที่ดีขึ้นควบคู่กับการจัดตั้งคณะกรรมการบรรษัทภิบาลแห่งชาติเพื่อมีหน้าที่ส่งเสริมหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับบรรษัทภิบาลที่ดี และเพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงจัดให้มีโครงการบรรษัทภิบาลที่ดี ได้แก่ โครงการบริษัทที่ได้รับจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance Rating: CGR) โครงการบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) โครงการประเมินคุณภาพการประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี (Annual General Meeting: AGM) และโครงการบริษัทจัดทำคำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการเป็นรายไตรมาส (Management Discussion and Analysis: MD&A หรือ MD&A รายไตรมาส) ซึ่งโครงการบริษัทจัดทำคำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการเป็นรายไตรมาสเป็นโครงการเดียวที่ให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เข้าร่วมโดยความสมัครใจ ส่วนโครงการอื่นถือว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องเข้าร่วมทุกบริษัท (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2550: ออนไลน์)

จากการศึกษาในไทยที่ผ่านมาพบว่า โครงการบรรษัทภิบาลที่ดีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดให้มีขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของกิจการ เช่น จากผลการศึกษาของ Kouwenberg (2006) พบว่าบริษัทที่มีคะแนนผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีเด่นอยู่ในอันดับต้นมีผลการดำเนินงานสูง เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีเด่น

อยู่ในอันดับท้าย นอกจากนี้ยังพบว่า การขาดกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดียังมีผลกระทบอย่างมากคือ บริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีเด่นอยู่ในอันดับท้ายจะมีดัชนีราคาหุ้นลดลงมากกว่าร้อยละ 16 ต่อปี สอดคล้องกับการศึกษาของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ไอ เอ็น จี (ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548: ออนไลน์) ที่พบว่าดัชนีราคาของหุ้นกลุ่มบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงกว่าการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาหุ้นทั้งตลาดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งจากการศึกษาของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550) ที่พบว่าบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลที่ดีในกลุ่มสูงสุด (Top Quartile) มีมูลค่าสินทรัพย์ตามราคาตลาดสูงกว่าบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลที่ต่ำในกลุ่มสุดท้าย (Bottom Quartile) และสรุปว่าการมีบรรษัทภิบาลดีเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น นอกจากนี้การศึกษาของ นวลนภา อัครพุทธิพรและศิลาปะพร ศรีจันเพชร (2550) พบว่า ค่า Tobin's Q ของกลุ่มบริษัทที่ได้รับการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการและถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่สูงกว่ามีแนวโน้มที่จะมีค่า Tobin's Q สูงกว่ากลุ่มบริษัทที่ได้รับการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการและถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มที่ต่ำกว่า จากการศึกษาที่กล่าวมาเป็นข้อสรุปได้ว่า การมีบรรษัทภิบาลที่ดีมีผลต่อผลการดำเนินงานและมูลค่าหุ้นของบริษัทจดทะเบียนไทย แต่การศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานและมูลค่าหุ้นดังกล่าวได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มบริษัทที่เข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีในภาคบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โครงการบริษัทจัดทำคำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการเป็นรายไตรมาสที่ให้บริการจดทะเบียนเข้าร่วมโดยความสมัครใจนั้น ถือได้ว่าเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่พัฒนาโดยองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสที่เป็น 1 ใน 5 หมวดของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549: ออนไลน์) ซึ่งจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีทั้ง 5 หมวดสามารถพัฒนาไปเป็นตัวแปรสำหรับใช้แทนหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อหาความสัมพันธ์ของการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีผลต่อเรื่องที่ต้องการศึกษาหรือไม่ได้หลายตัวแปร ดังเช่นการศึกษาในไทยของ ชีวันนท์ นิยมตรง (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเฉพาะกลุ่มบริการใกล้เคียงกับ พีรวิวัฒน์ เตชะพิชะนุช (2550) ที่ศึกษาเฉพาะบริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม เป็นต้น แต่ทั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาใดศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่เข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจ

การเข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจถือได้ว่าเป็นการกำหนดให้บริษัท มีการดำเนินงานตามหลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งน่าจะมีผลต่อผลการดำเนินงานของ กิจการ และหากการเข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจมีผลต่อผลการดำเนินงาน แล้ว บริษัทที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการก็ควรมีผลการดำเนินงานที่แตกต่างจากบริษัทที่เข้าร่วม โครงการ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างบริษัทที่เข้าร่วมและ ไม่เข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อจะได้เปรียบเทียบผลการดำเนินงานและปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์กับ ผลการดำเนินงานระหว่างบริษัทที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดย ความสมัครใจอย่างไร จนเป็นแนวทางสร้างความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างบริษัทที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วม โครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีผลต่อผลการดำเนินงานระหว่าง บริษัทที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจของตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานระหว่างบริษัทที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการ บรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ทำให้ทราบปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีผลต่อผลการดำเนินงานระหว่างบริษัท ที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจของตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย
3. สามารถใช้เป็นแนวทางสร้างความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แก่ นักลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.4 นิยามศัพท์

ผลการดำเนินงาน (Performance) หมายถึง ความสามารถขององค์กรที่จะให้บรรลุปเป้าหมายโดยการใช้จ่ายทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2543) ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Total Assets Ratio: ROA) และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity Ratio: ROE) เป็นตัวแทนในการวัดผลการดำเนินงาน

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Total Assets Ratio: ROA) หมายถึง อัตราส่วนที่ชี้ถึงประสิทธิภาพของบริษัทในการนำสินทรัพย์ไปลงทุนให้เกิดผลตอบแทน โดยเป็นค่าที่แสดงถึงผลกำไรที่บริษัทหาได้จากสินทรัพย์ทั้งหมดที่บริษัทใช้ดำเนินการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549: ออนไลน์)

อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity Ratio: ROE) หมายถึง อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อวัดผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นที่เป็นเจ้าของกิจการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549: ออนไลน์)

บรรษัทภิบาล หรือ การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance) หมายถึง ระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันนำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นประกอบ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2544: ออนไลน์)

โครงการบรรษัทภิบาลที่ดีโดยความสมัครใจ หมายถึง โครงการบริษัทที่จัดทำคำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการเป็นรายไตรมาส หรือ โครงการ MD&A รายไตรมาส ที่จัดทำขึ้นโดยความสมัครใจของบริษัท เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทในช่วงไตรมาสต่างๆ เป็นโครงการที่จัดทำให้มีขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้ผู้ลงทุนเข้าใจฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทได้ดียิ่งขึ้น นอกเหนือจากข้อมูลตัวเลขในงบการเงินเพียงอย่างเดียว